

Povolování kácení dřevin pro účely stavebních záměrů fikcí?

Jitka Jelínková

V Ochraně přírody 5/2020 představil P. Svoboda zásadní změny, které pro právní ochranu přírody a krajiny přináší zákon č. 403/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), a další související zákony, mj. zákon o ochraně pří-

Lhůty pro vydání závazného stanoviska podle § 149 správního řádu

Před novelou správního řádu provedenou částí osmnáctou zákona č. 403/2020 Sb. bylo z § 154 spr. řádu vyvozováno, že se na vydání závazného stanoviska přiměřeně použije § 71, který stanoví lhůty pro vydání rozhodnutí. Aktuální novelou byly do § 149 vloženy nové odstavce 4 a 5, podle nichž platí, že: *„Správní orgán příslušný k vydání závazného stanoviska vydá závazné stanovisko bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy byl o vydání závazného stanoviska požádán. K této lhůtě se připočítává doba až 30 dnů, jestliže je zapotřebí nařídit ohledání na místě nebo jde-li o zvlášť složitý případ.“* A: *„Nemá-li žádost o vydání závazného stanoviska předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, vyzve správní orgán žadatele k jejich odstranění, poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o následcích neodstranění nedostatků žádosti. Neodstraní-li žadatel vady žádosti, které brání vydání závazného stanoviska, správní orgán písemně sdělí žadateli, že závazné stanovisko nemůže být vydáno. Po dobu odstraňování vad žádosti lhůta pro vydání závazného stanoviska neběží. Ode dne odstranění vad žádosti počne běžet nová lhůta pro vydání závazného stanoviska.“*

Pro vydání závazného stanoviska ke kácení pro účely stavebního záměru podle § 8

rody a krajiny, stavební zákon a správní řád. V tomto příspěvku se budu věnovat otázce, zda se nově zaváděná obecná fikce souhlasného závazného stanoviska dotčeného orgánu, pokud není vydáno ve lhůtě, vztahuje na závazná stanoviska orgánů ochrany přírody ke kácení pro účely stavebních záměrů podle § 8 odst. 6 ZOPK.

odst. 6 ZOPK bude tedy v zásadě použitelná lhůta až 60 dní od podání bezvadné žádosti, resp. od odstranění vad žádosti, neboť konání ohledání na místě je v případě povolování kácení dřevin a ukládání náhradní výsadby „standardem“.

Fikce souhlasného závazného stanoviska a výjimky z ní podle § 4 stavebního zákona

Fikce souhlasného závazného stanoviska dotčeného orgánu pro rozhodnutí a pro jiné úkony stavebního úřadu nebo úkony autorizovaného inspektora¹ je zaváděna novým zněním odstavce 9 § 4 stavebního zákona, podle nějž: *„Jestliže není závazné stanovisko dotčeného orgánu vydáno ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmíněk.“* Zmíněné ustanovení upravuje rovněž povinnost dotčeného orgánu vydat o prodloužení lhůty k vydání závazného stanoviska usnesení, které se pouze poznamená do spisu, a vyrozumět o této skutečnosti žadatele. V odstavci 10 § 4 se stanoví povinnost nadří- **1** **Podle § 8 odst. 6 ZOPK mohou být závazná stanoviska ke kácení podkladem pouze pro některé úkony podle stavebního zákona, konkrétně pro rozhodnutí v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí.**

zeného orgánu dotčeného orgánu vydat nové závazné stanovisko, kterým se fiktivní souhlasné závazné stanovisko ruší, jestliže nebyly splněny předpoklady pro vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmíněk; lze tak však učinit pouze do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí, které bylo závazným stanoviskem podmíněno.

Podle nového odstavce 12 § 4 se fikce souhlasného závazného stanoviska nepoužije a) na závazné stanovisko EIA, *„b) na závazné stanovisko orgánu ochrany přírody podle zákona o ochraně přírody a krajiny, kterým se 1. vyslovuje souhlas k zásahům, které by mohly vést k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení přírodního stanoviště v zájmu Evropských společenství nebo druhů v zájmu Evropských společenství, 2. uděluje souhlas k činnostem podmíněným souhlasem orgánu ochrany přírody v ptačích oblastech, 3. posuzuje splnění podmínek pro povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropské unie a podle zákona o ochraně přírody a krajiny, 4. uděluje souhlas s činnostmi vymezenými v bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných území, která byla vyhlášena k zajištění udržení příznivého stavu evropských stanovišť nebo stanovišť evropsky významných druhů, které jsou předmětem*

ochrany evropsky významných lokalit, 5. posuzuje záměr z hlediska zájmů chráněných podle zákona o ochraně přírody a krajiny, a které je vydáno jako jednotné závazné stanovisko k zásahu do přírody a krajiny.“

Jak patrnó, závazné stanovisko orgánu ochrany přírody ke kácení pro účely stavebního záměru podle § 8 odst. 6 ZOPK v tomto výčtu výjimek uvedeno není, což je pochopitelné, neboť u těchto výjimek je důvodem plnění požadavků z příslušných evropských směrnic.

Podle mého právního názoru se však fikce souhlasného závazného stanoviska nemůže týkat ani závazných stanovisek ke kácení dřevin pro účely stavebních záměrů podle § 8 odst. 6 ZOPK, a to vzhledem k jejich odlišné povaze od většiny závazných stanovisek. Resp., připustíme-li, že uplynutím lhůty fikce souhlasného závazného stanoviska OOP podle § 8 odst. 6 ZOPK nastane, je postup podle § 4 odst. 10 stavebního zákona, tj. nahrazení fiktivního závazného stanoviska OOP skutečným závazným stanoviskem nadřízeného orgánu ochrany přírody, jedinou možností, aby stavební úřad mohl ve výrokové části rozhodnutí v územním řízení nebo společném územním a stavebním řízení kácení povolit. Rozhodnutí stavebního úřadu o povolení kácení, odůvodněné fikcí souhlasného závazného stanoviska OOP, by bylo nutně nezákonné.

Nezbytnost povolení ke kácení dřevin stále platí

Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody ke kácení pro účely stavebních záměrů podle § 8 odst. 6 ZOPK se od většiny jiných závazných stanovisek dotčených orgánů liší tím, že nejde o souhlas k něčemu (ke stavbě), nýbrž o povolení, tedy založení práva kácet. Podle § 8 odst. 1 ZOPK stále platí, že ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Odstavec 6 § 8 není výjimkou z povolovacího principu, kterou naopak jsou odstavce 2, 3 a 4 § 8 (oznamovací a volný režim kácení). Ust. § 8 odst. 6 modifikuje povolovací režim kácení pouze v tom směru, že na základě závazného stanoviska orgánu ochrany přírody vydává povolení kácení dřevin a ukládá přiměřenou náhradní výsad-

bu stavební úřad jako součást výrokové části rozhodnutí v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí.

Ust. § 8 odst. 6 přitom vyžaduje obdobné použití odstavce 1 § 8 (tj. vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin a provedení správního uvážení o existenci, nebo neexistenci závažného důvodu pro povolení kácení) a § 9 (o uložení náhradní výsadby přiměřené ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé povolováním pokácením dřevin)². Jinými slovy, zákonodárce vložení odst. 6 do 8 pouze rozdělil úlohy mezi orgán ochrany přírody, který musí při vydávání závazného stanoviska dostát nárokům povolování kácení podle § 8 odst. 1 a ukládání náhradní výsadby podle § 9, a stavební úřad, který rozhodnutím zakládá právo kácet a ukládá povinnost provést náhradní výsadbu. Jestliže si nelze představit, že by stavební úřad vydal povolení ke kácení v rozporu se závazným stanoviskem OOP, tím méně si lze představit, že stavební úřad orgán ochrany přírody zcela nahradí, čili sám provede kroky vyžadované v § 8 odst. 1; v tom případě by již skutečně jednal jako orgán ochrany přírody, kterým však podle platné právní úpravy není³.

O nutnosti *„konstitutivního rozhodnutí o povolení kácení dřevin“* a neuplatnění pravidla o koncentraci řízení (např. § 89 odst. 1 stavebního zákona) *„s ohledem na výslovně formulovanou nezbytnost závazného stanoviska 2* **V případě povolování kácení dřevin pro účely výstavby dal soud za pravdu názoru, že „za situace, kdy nebyl vydán zvláštní zákon k provedení odvodové povinnosti, jeví se uložení náhradní výsadby jako jediná možnost řešení kompenzace ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin“ (rozsudek Krajského soudu v Brně č.j. 31A 5/2010 – 83 ze dne 28. 6. 2012). Stejný názor vyjadřuje Aktualizovaná metodická instrukce MŽP k aplikaci § 8 a 9 ZOPK (Věstník 1/2020) v čl. 11.**

3 „Revoluci“ v podobě stavebních úřadů jako orgánů ochrany přírody chystá navrhovaný nový stavební zákon a s ním spojený změnový zákon, o jejichž „přínosu“ pro ochranu přírody psal např. P. Svoboda v Ochraně přírody 1/2020.

k povolení kácení dřevin“ hovoří také komentářová literatura⁴.

Shrnutí pro praxi

Orgány ochrany přírody by samozřejmě při vydávání závazných stanovisek ke kácení podle § 8 odst. 6 ZOPK měly dodržovat lhůty podle novelizovaného § 149 odst. 4 a 5 správního řádu, důsledně vyzývat žadatele k odstranění vad žádosti, nařizovat ohledání na místě a činit úkony podle novelizovaného § 4 odst. 9 stavebního zákona, je-li to potřebné.

Pokud však orgán ochrany přírody z nějakého důvodu nevydá závazné stanovisko podle § 8 odst. 6 ZOPK ve lhůtě pro jeho vydání, nemůže stavební úřad rozhodnout o umístění stavby, jestliže stavební záměr vyžaduje kácení dřevin, které podléhají povolení ke kácení podle ZOPK.

Dojde-li přesto k vydání rozhodnutí stavebním úřadem, nelze v žádném případě považovat kácení dřevin za povolené. Případné kácení by mělo být zastaveno Českou inspekcí životního prostředí či jiným k tomu příslušným orgánem ochrany přírody a v případě, že již k němu došlo, postihováno jako přestupek kácení bez povolení.

Pokud by stavební úřad do (výrokové části) rozhodnutí uvedl, že o žádosti o povolení kácení bylo rozhodnuto fikcí nebo že kácení povoluje na základě fikce souhlasného závazného stanoviska OOP, či jakoukoli jinou podobnou formulaci, která má vytvářet dojem, že se kácení dřevin povoluje, bylo by takové rozhodnutí stavebního úřadu nezákonné, ne-li v této části přímo nicotné.

Výklad Ministerstva životního prostředí k důsledkům fikce souhlasného závazného stanoviska pro povolování kácení dřevin pro účely stavebního záměru bude mít zásadní význam. Pro praxi je jistě lákavé „povolování kácení fikcí“ a neřešení náhradní výsadby, jednalo by se však o výsměch veřejnému zájmu na ochraně dřevin a dlouholetému právnímu principu povolování kácení, který platil již před přijetím zákona o ochraně přírody a krajiny. **4 VOMÁČKA, V., KNOTEK, J., KONEČNÁ, M., HANÁK, J., DIENSTBIER, F., PRŮCHOVÁ, I. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, na s. 110–111**